

BIDRAG TILL LOJO SOCKEN-
BESKRIFNING V.

LISIÄ LOHJAN PITÄJÄN-
KERTOMUKSEEN V.

KIVIAJAN

JA

VARHEMMAN RAUTAAJAN LÖYDÖT

LOHJALLA.

LUETELLUT

AXEL O. HEIKEL.

HELSINGISSÄ 1898,

HELSINGIN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILL. U.S.A.

KIVIAJA

YASHEVMAN BAHATIAN LLOYD

JOHN J. J. J.

CHICAGO, ILL.

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

KIVIAJAN

JA

VARHEMMAN RAUTAAJAN LÖYDÖT

LOHJALLA.

LUETELLUT

AXEL O. HEIKEL.

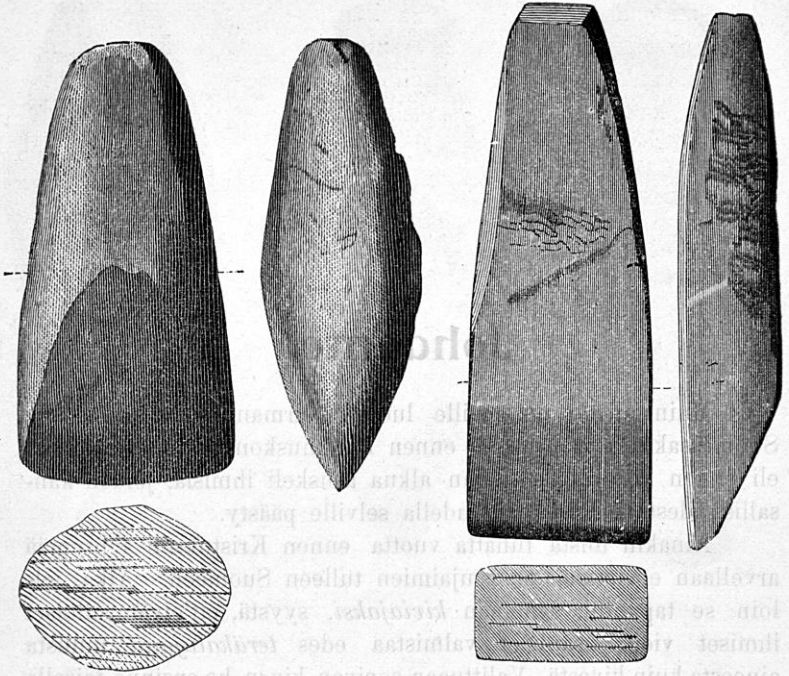
HELSINGISSÄ 1898.

HELSINGIN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA.

Johdanto.

Muinaistiede on meille luonut varman tiedon siitä, että Suomessakin pitkiä aikoja ennen kristinuskon tuloa maahamme eli ennen historiallisen ajan alkua asuskeli ihmisiä, joiden kansallisuudesta ei ole varmuudella selville päästy.

Ainakin toista tuhatta vuotta ennen Kristuksen syntymää arvellaan ensimmäisien asujaimien tulleen Suomeen. Aika, jolloin se tapahtui, sanotaan *kiviajaksi*, syystä, ett'eivät silloiset ihmiset vielä osanneet valmistaa edes *teräkalujaan* muusta aineesta kuin kivistä. Valittuaan sopivan kiven, he ensinnä toisella kivellä iskivät siitä lastuja ja muodostivat aiotun työkalun »osapuulle», jonka jälkeen se sitten hiottiin *tahkokiveä* vastaan sileäksi. Tämmöisiä tahkokiviä on löydetty useissa paikoin maattamme, toisinaan montakin yhdessä. Merkillisin tämänlaatuinen löytöpaikka on Kiukaisissa. Siitä on talteen saatu jo toista sataa tahkomakiveä, joista useimmat ovat maalikiven tapaisia. Paikka on suureksi osaksi tehty pelloksi, josta kiviä on koottu syrjällä oleviksi aidoiksi. Näistä aidoista on noita tahkokiviä sitten ikäänkuin noukittu. Toiset kivet ovat koväsimen tapaisia, mutta ylt'ympäri monisärmäisiksi hiottuja. Paitsi näitä on paikalta löydetty useita valmiita ja puolitekoisia kiviaseita sekä saviastiain kappaleita. Suomen kiviajan *saviastiat* näyttävät olleen pyöreäpohjaisten savi-ruukkujen muotoisia, sekä kuopilla ja pilkkukoristeilla kaunistettuja. Mainittu kiviaseiden löytö- ja tekopaikka on merkillinen siitäkin, että aseiden yhteydessä on löydetty myöskin poltettuja ihmisenluita, jotka todistavat, että kiviajan kestäessä ruumiinpoltto tuli Suomessa tunnetuksi. Tätä asianlaitaa ei muuten tunneta meidän

Kirves.

Tasataltta.

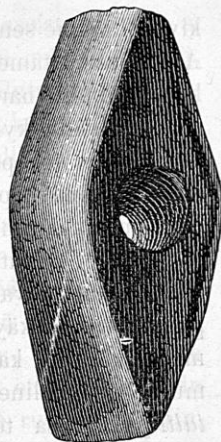
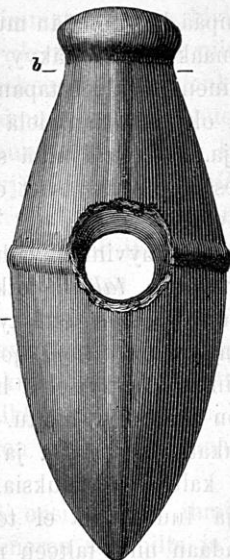
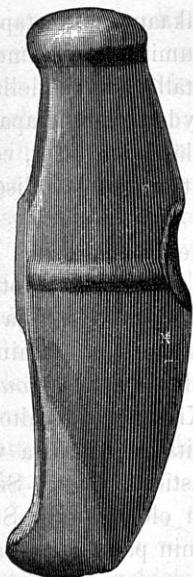
Tasataltta.

$\frac{1}{3}$

Kourutaltta.

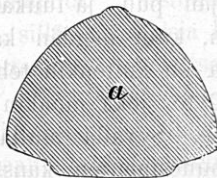
dettyjä kiviajan esineitä.

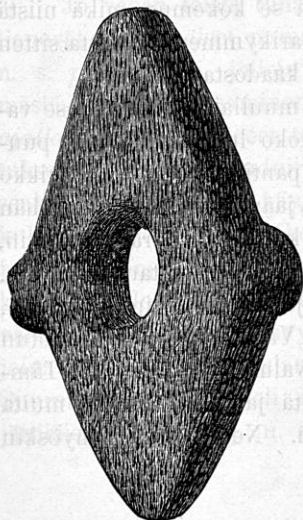
Kivikuokka.

WURSSL. XA.

Veneenmuotoinen vasarakirves.

Kivikuokka.

Nuolenkärki.

Keihäänkärki.

kiviajaltamme sen enempää kuin mitään muitakaan hautaustapoja. Ainoastaan Itämeren maakunnissa näkyy ruumiinpoltto samoin- kuin ruumiin hautaaminenkin olleen tapana tällä aikakaudella.

Lohjalla kyllä ei ole ainakaan vielä löydetty tämäntapaisia kiviaseitten tekopaikkoja, vaan että niitä sielläkin on ollut, voipi otaksua siinä tapauksessa, jos kiviaseet ovat, kuten tavallisesti, oman paikkakunnan kiveä.

Aseet olivat kiviajalla hyvinkin vaihtelevan laatuaisia. Tavallisimmat olivat *kirveet* ja *taltat*, jotka arvatenkin sidottiin puuvarteen ja käytettiin sekä sota- että työkaluina. Talttoja eli meisselejä oli kahta lajia, *tasatalttoja*, joissa terä on tasainen, mutta yksipuolinen, niinkuin nykyisessä höylänterässä ja *kourutalttoja*, joissa terä on kourulle hiottu. Kirveillä ja taltoilla voitiin m. m. puuta hakata, koverrella ja siitä sekä luusta valmistella hienoimpiakin kaluja, koristuksia, astioita y. m. Semmoisia hienoja puu- ja luuesineitä ei tosin ole löydetty Suomessa, mutta usein saadaan niitä talteen monin paikoin muualla maailmassa, missä kiviajan puu- ja luukalut useista syistä ovat voineet säilyä paremmin, kuin meidän karaisessa maassamme. Laatokan etelärannikolla on kuitenkin tehty tässä ja muissakin suhteissa merkillinen löytö, joka ainakin osaksi valaisee meidänkin muinaisuuttamme. Syvällä mullassa ja sannassa säilyneitten kivi-, luu- ja puuesineitten kanssa löytyi täällä vielä lisäksi kymmenkunta ihmisenpääkalloa. Kivikirveitten kelvollisuutta rakentamiseen todistaa myöskin se kokemus, mikä niistä on saatu Tanskassa, jossa kiviaseilla parikymmentä vuotta sitten rakennettiin kokonainen tupa, puitten kaadosta alkaen.

Toisinaan on kirveentapainen ja muullainenkin kiviase varustettu reiällä, joka siihen porattiin joko luuputkella tai puu- puikolla. Kummassakin tapauksessa pantiin putki tai puikko pyörimään, samoin kuin naulapora nykyään, mutta sen alapäähän pantiin santaa ja vettä. Nämät kyllä kuluttivat porausasetakin, mutta samassa vaikuttivat, että läpi vähitellen uurtautui kiveen. Porausaseena käytettäessä luuputkea, jäi kivinen tappi putkeen, sittekun tämä oli puhkaissut kiven. Väliin särkyi kivi aiotun reiän kohdalta tai jäi muusta syystä valmiiksi tekemättä. Tämöisiä keskentekoisia, reiällisiä kirveitä ja *kuokkia* sekä muita kiviaseita on Suomessa löydetty paljon. Ne todistavat myöskin

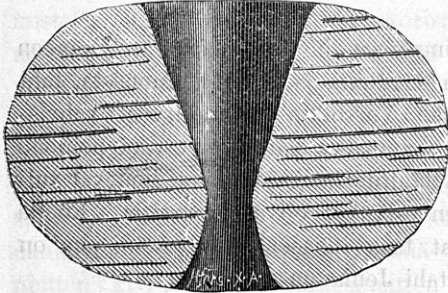
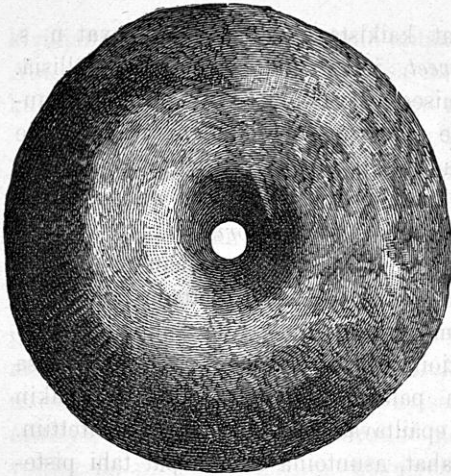
kotoista työtä. Kauniimmat kaikista kiviajan aseista ovat n. s. *veneenuotoiset vasarakirveet*, jotka niinkään ovat reiällisiä. Näistä aseista, joiden tekemiseen arvatenkin kulutettiin kuukausia, ehkä vuosiakin, voimme parahiten huomata, kuinka korkealle teknillinen taito ja kauneuden aisti jo kiviajallakin saattoi kehittyä. Taitavasti tehtyjä olivat myös *keihään-* ja *nuolenkärjet*, kiviset *neulat*, *renkaat* ynnä muut kiviset *koristeet*.

Kiviajan ihmiset elättivät itseänsä yksinomaan metsästyksellä ja kalastuksella. Laatokan löydöistä päättäen oli siellä ainakin koira kesynä eläimenä tunnettu. Että Suomessa kiviajalla osattiin tehdä saviastioita, on jo mainittu. Näiden ohessa löydetyt pii- ja ukonkiven palaset osottavat, että valkeatakin ymmärrettiin iskeä, vaikka epäiltävää on, tokko ruoka keitettiin. Vaatteina olivat eläinten nahat, asuntoina maakuopat tahi piste-kodot.

On arveltu, että ensimmäiset ihmiset saapuivat Suomeen joko lännestä s. o. Itämeren seuduilta ja lähinnä Ruotsista, tahi idästä s. o. pohjois-Venäjäältä. Varsinkin vasarakirveet vahvistavat edellistä arvelua, sillä sentapaisia kaluja ei tavata pohjoiseikä itä-Suomessa, mutta kyllä Ruotsissa, jonne ne lienevät tulleet Unkarista, missä niiden esikuvat olivat pronssisia. Edellä mainitut saviastiat viittaavat taas itäiseen alkuperään, jota on haettava Okä-joen, Uraalin tahi Jenissein seuduilta.

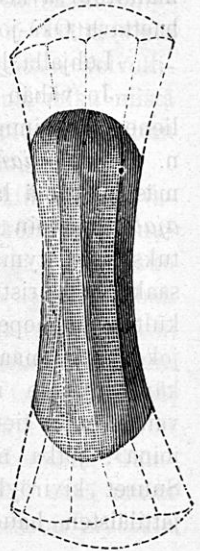
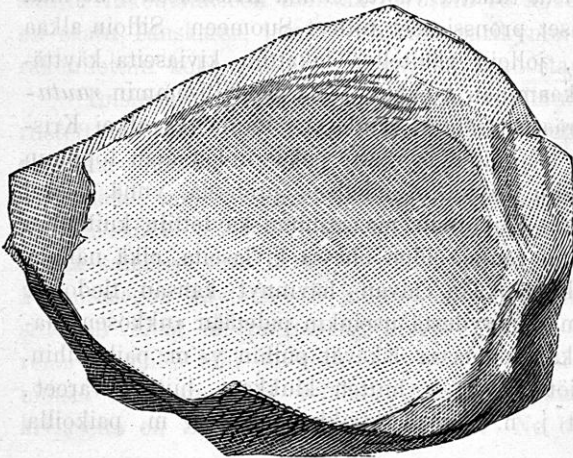
Lohjalla löydetyt esineet liittyvät edelliseen ryhmään.

Jo vähän toista tuhatta vuotta ennen Kristuksen syntymää lienevät ensimmäiset pronssiaseet tulleet Suomeen. Silloin alkaa n. s. *pronssi aika*, jolloin vähitellen lakattiin kiviaseita käyttämästä. Tämä lakkaaminen tapahtui vielä täydellisemmin *rauta-ajalla*, jolloin teräaseet tehtiin raudasta. Rautaaika alkoi Kristuksen syntymän seuduilla ja kesti pakanuuden ajan loppuun saakka. Koristuksiin käytettiin edelleen pronssia, ynnä lisäksi kultaa ja hopeata. Paikottain maassamme käytettiin kuitenkin joko yksinomaan tai rautaaseiden ohessa kiviaseita, eikä näiden käytäntö ole nykyjäänkään aivan hävinnyt kansan tiedosta, vaikka niitä tietämättömyydestä useinkin pidetään »ukkosien vaa-joina», jotka muka salamassa iskevät puihin y. m. paikkoihin. Suuret kiviroykkiöt eli n. s. hiitten kiukkaat, hiitten vareet, jättiläisten haudat j. n. e. sekä kivikkomäissä y. m. paikoilla

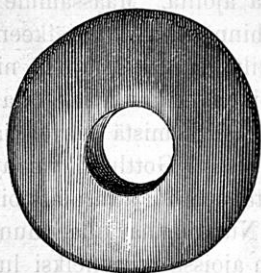
Kehdonanturan
muotoinen kivi-
kuokka.

Kivinuija.

Kiviaseiden tahkokiviä.

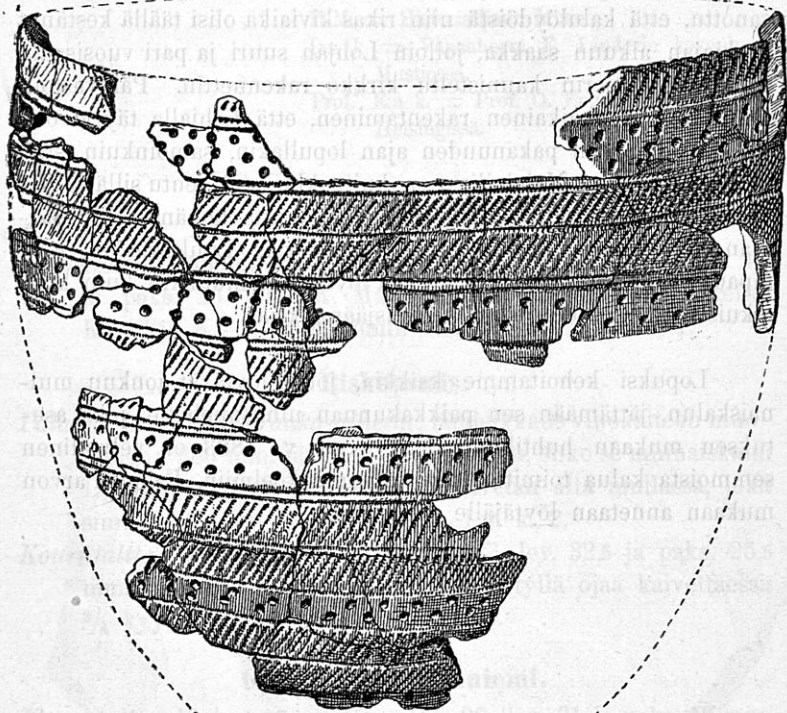
dettyjä kiviajan esineitä.

Kivirengas.

Tuluskivi varhemmalta
rautaajalta.

$\frac{1}{5}$

Kiviaikainen saviastia, vaillinainen.

sijaitsevat kalmistot ovat juuri näiltä ajoilta. Maassamme onkin löydetty tuhansia muinaiskaluja lähinnä ennen ja jälkeen Kristuksen syntymää olevilta tuhatluvuilta, mutta Lohjalta niitä on vain muutamia *tuluskiviä*, s. o. soikeita ukonkiviä, joita aikaisemmalla rautaajalla käytettiin tulen iskemistä varten ja kannettiin nauhassa vyöllä. Tosin ovat sekä Gottlund vainaja että G. Groundstroem ilmoittaneet löytäneensä jätinroukkioita eli muinaishautoja Vellansin maalla ja Nummenharjulla, muuta tutkiessani olen ne huomannut mailman ajoissa syntyneiksi luonnon muodostumiksi. Karstun linnassa, jonka Hj. Appelgren mainitsee Suomen muinaislinnojen luettelossaan, en ole myöskään huomannut mitään muinaisuuden merkkejä.

Vaikka Lohjalta melkein kokonaan puuttuukin muun pakanuuden ajan, paitsi kiviajan aikuisia muistomerkkejä, ei siltä ole sanottu, että kalulöydöistä niin rikas kiviaika olisi täällä kestänyt keskiajan alkuun saakka, jolloin Lohjan suuri ja pari vuosisataa myöhemmin perin kaunisteltu kirkko rakennettiin. Päinvastoin todistaa kirkon aikainen rakentaminen, että Lohjalla täytyi olla lukuisan väestön pakanuuden ajan lopullakin, samoin kuin sillä oli jo kiviajalla. Mahdollista on kuitenkin, että seutu sillä välillä on satoja vuosia ollut ilman asukkaita, mutta tämän seikan varman ratkaisemisen täytyy jättää vastaiseksi. Luultavaa on joka tapauksessa, että Lohjallakin vielä löydetään muitakin kuin kivi-aikuisia pakanuuden ajan muinaisjäänneksiä.

Lopuksi kehoitamme kaikkia, jotka löytävät jonkun muinaiskalun, jättämään sen paikkakunnan nimismiehelle, joka ase-
tuksen mukaan huhtikuun 2:lta p:ltä v. 1883 on velvollinen semmoista kalua toimittamaan valtion kokoelmiin. Esineen arvon mukaan annetaan löytäjälle palkintoa.

I.

Kiviajan esineitä.

Pit. = pituus.

lev. = leveys.

paks. = paksuus.

mm = millimetri.

H.M. = Historiallinen Museo.

L:n k. = Vapaaherra F. Linderin kokoelma
Mustiossa.

Prof. E:n k. = Prof. O. Engströmin kokoelma
Helsingissä.

Ahtialan kylä.

Kourutaltoa; läpileikkaus melkein puoliympyrä. Pit. 77, lev. 41 ja paks. 23 mm. K. Martelinin löytämä Kulsan saarelta. Keräilijä K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3027: 1.

Biskopsnäs.

Palanen hiomatonta raaka-ainetta; läpileikkaus vinokaiteen muotoinen; 380 mm. pitkä. Epätietoista on, onko se muinaiskalu. Löydetty v. 1846 Nedergårdin navetan alta mullassa, joka sinne oli tuotu eräästä suosta. L:n k. 2.

Kourutaltoa; läpileikkaus soikea. Pit. 87, lev. 32,5 ja paks. 25,5 mm. Löydetty Puntarin torpan niityllä ojaa kaivettaessa $\frac{3}{4}$ kyynärän syvyydestä. L:n k. 3.

Gerknäs eli Kirkniemi.

Kourutaltoa, hiukan säännötön. Pit. 98, lev. 31 ja paks. 16 mm. Löydetty Kirkniemen alueelta. Tohtori R. Boldtin kautta H. M. 3238: 7.

Kourutaltta; sivut särmäiset ja läpileikkaus puolilympyrä. Pit. 123, lev. 49 ja paks. 22,5 mm. Löydetty Kirkkosaaren ran-
nalta 1846. L:n k. 16.

Tasataltta; läpileikkaus soikea. Pit. 86, lev. 46 ja paks. 17. mm.
Löydetty Krogarsin torpan pellosta 1820 luvulla. L:n k. 26.

Tasataltta; varsipuolen hionta on jäänyt puolitekoiseksi; läpi-
leikkaus säännötön, epäkkään muotoinen. Pit. 75, lev. 27
ja paks. 10 mm. Löydetty Verknäsin torpan pellosta. »Pit-
kän aikaa on mainitulle pellolle vedetty multaa sen luona
olevasta suosta, joka nyt on niittynä». L:n k. 42.

Tasataltta; terä vahingoittunut ja sittemmin uudelleen hiottu;
pinnat osittain hiomattomat; muoto säännötön. Pit. 131,
lev. 51 ja paks. 14 mm. Löydetty Verknäsin pellosta 1810.
L:n k. 52.

Tasataltta; terä vahingoittunut; läpileikkaus suorakaiteen muo-
toinen; varsipuoli vinoon katkaistu. Pit. 95, lev. 38 ja paks.
20 mm. Löydetty Kirkniemellä. Prof. E:n k.

Kourutaltta, matalakourunen (melkein tasataltta); läpileikkaus
melkein puolilympyrä. Pit. 117, lev. 38 ja paks. 22 mm.
Löydetty Kirkniemeltä. Prof. E:n k.

Sieran katkelma. Pinnat eivät ole vallan tasaisia, joten on
mahdollista, että sitä muinoin on käytetty kiviaseiden hion-
nassa. Pit. 77 mm. Kirkniemeltä. Prof. E:n k.

Hiitti.

Tasataltta; ainoastaan hiukan hiottu varsipuolelta, joka näyttää
olevan tasan katkaistu. Pit. 106, lev. 53 ja paks 19 mm.
Herra nimismiehen Osk. Wickströmin omistama. On kauvan
aikaa sitten ostettu huutokaupassa jostain Hiitin torpasta.

Humppila.

Kourutaltta, latuskainen. Pit. 113, lev. 60 ja paks. 18 mm.
Löydetty Humppilasta. Prof. E:n k.

Immola.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 60, lev.
25 ja paks. 17 mm. On kuulunut Loviisan pormestari Ju-
seliuksen kokoelmaan, joka omistajan kuoleman jälkeen lah-
joitettiin yliopistolle 1895. H. M. 2346:4.

Kirves; ainoastaan terä on hiottu. Pit. 135, lev. 66 ja paks. 28 mm. Prof. E:n k.

Hongisto.

Veneenmuotoinen vasarakirves, hyvin vahingoittunut. Pit. 178, lev. 75 ja paks. 42 mm. Löydetty Taipaleen talon luota. On kuulunut pormestari Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346:2.

Kirves; pinnat särmäiset ja kaarevat. Pit. 110, lev. 43 ja paks. 34 mm. V. Simolinin löytämä Simolan talon pellosta. Keräilijä K. Moilasan kautta. H. M. 3112:6.

Jantoniemi.

Iso kourutaltta; varsi karkeatekoinen ja hyvin vähän hiottu. Pit. 249, lev. 67 ja paks. 45 mm. Räätäli Karl Nyqvistin löytämä Töyrän taloon kuuluvan torppansa pellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3184.

Tasataltta; läpileikkaus melkein soikea. Pit. 71, lev. 42 ja paks. 19 mm. Löydetty Jantoniemen kylän maalta. Tohtori R. Boldtin kautta. H. M. 3238:8.

Tasataltta; varsi terävä. Pit. 109, lev. 52 ja paks. 18 mm. Löytöpaikka kuin edellä. Tohtori R. Boldtin kautta. H. M. 3238:9.

Kourutaltan varsikatkelma; läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 78, lev. 36 ja paks. 20 mm. Löydetty Jantoniemen kylässä, ukkosen lyömän puun juuresta. L:n k. 120.

Tasataltta; läpileikkaus vinokaitteen muotoinen; sangen vähän hiottu. Pit. 109, lev. 53 ja paks. 12 mm. Löydetty pellosta Jantoniemen alueelta. L:n k. 121.

Jönsböle.

Kourutaltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; kulmat pyöristetyt. Karkea tekoinen kappale. Pit. 88, lev. 43 ja paks. 27 mm. L:n k. 96.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Kaunis kappale. Pit. 106, lev. 50 ja paks. 21 mm. L:n k. 99.

Karnaisten kylä.

- Kirves*; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; varsipää hiukan vahingoittunut. Pit. 51, lev. 31 ja paks. 17 mm. L:n k. 110.
- Kourutalтта*; terä vaan vähän koverrettu; läpileikkaus soikea. Pit. 62, lev. 36 ja paks. 12 mm. L:n k. 111.
- Kirveen kärkikatkelma*; pinnat epätasaiset. Pit. 102, lev. 63 ja paks. 28 mm. L:n k. 112.
- Tasataltta*; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; kulmat hiukan pyöristetyt. Pit. 106, lev. 51 ja paks. 30 m. L:n k. 113.
- Kourutalтта*; läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 177, lev. 60 ja paks. 31 mm. L:n k. 114.
- Kirves*; läpileikkaus soikea; terä hiukan vino; varren pää vähän vahingoittunut. Pit. 222, lev. 79 ja paks. 48 mm. L:n k. 115.
- Kehdonanturan muotoisen kuokan katkelma*. Pit. 112, lev. 53 ja paks. 38 mm. L:n k. 116.
- Tasataltta*; läpileikkaus soikea. Pit. 112, lev. 66 ja paks. 24 mm. L:n k. 344.
- Tasataltan teräkatkelma*; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 48, lev. 43 ja paks. 21 mm. Löydetty Karnaisten kylän pellosta 1893. L:n k. 345.
- Kourutalтта*; pinnat hiukan epätasaiset; kapeimmillaan terästä; litistynyt varsipäästä. Pit. 116, lev. 46 ja paks. 17 mm. Löydetty Lohjan järven rannalta 1894. L:n k. 347.

Karstu.

- Kourutalтта*; läpileikkaus ympyräsegmentin muotoinen. Pit. 81, lev. 21 ja paks. 19 mm. On kuulunut pormestari Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346:6.
- Kourutaltan varsikatkelma*; läpileikkaus melkein puoliympyrä. Pit. 90, lev. 30 ja paks. 21 mm. On kuulunut pormestari Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346:7.

Kirkonkylä eli Kyrkstad.

- Pitkä ja kapea kivi, vähän käyrä*; läpileikkaus soikea; sittemmin käytetty kovasimena. Pit. 173, lev. 34 ja paks. 20 mm. Tohtori R. Boldtin kautta. H. M. 3238:10.

Koivula.

Kourutalтта; kaunis kappale; läpileikkaus ympyräsegmentin muotoinen, vaikka vähän epätasainen. Pit. 73, lev. 13 ja paks. 7 mm. Löydetty Löfkullan torpan pellosta v. 1868. Kuvattu sekä S. Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirjassa v. IV. siv. 105, kuv. 16 että J. R. Aspelinin teoksessa: »Situation archéologique de la Finlande» (Compte rendu du Congrès international d'archéologie à Bologne 1871. Kuv. I: 9). L:n k. 126.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; kulmat hiukan pyöristetyt; pinta ryhmyinen. Pit. 114, lev. 45 ja paks. 25 mm. Jakob Stigellin löytämä mädänneestä kuusesta Koivulan rustitilalla 1869. L:n k. 256.

Kirveen teräkatkelma; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; kulmat pyöristetyt. Pit. 73, lev. 63 ja paks. 27 mm. Löydetty rannalta, Lohjan järven laskentumisen jälkeen 1867. L:n k. 278.

Tasataltan katkelma. Löytöpaikka kuin edellä. L:n k. 279.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; terä vahingoittunut ja pinta ryhmyinen. Pit. 66, lev. 37 ja paks. 15 mm. Löytöpaikka kuin edellä. L:n k. 280.

Kirves; pit. 70 mm. Löydetty Lohjan järven rannalta 1868. L:n k. 301.

Kourutaltan katkelma; pit. 45 mm. Löydetty Lohjan järven rannalta. L:n k. 302.

Kirveen katkelma; pit. 103 mm. Löydetty Lohjan järven rannalta. L:n k. 303.

Kourutalтта; pit. 53 mm. Löydetty v. 1876 Lohjan järven rannalta. L:n k. 307.

Koski.

Tasataltta; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 86, lev. 58 ja paks. 26 mm. Tjäderkullan torpasta. H. M. 2726: 39. Herra G. Groundstroemin kautta.

Kiviaseen katkelma. Torppari E. Nymanin löytämä Solbakan torpan pellosta. K. Moilasan kautta 1895. H. M. 3121: 6.

Kourutalтта; läpileikkaus ympyräsegmentin muotoinen. Pit. 92, lev. 45 ja paks. 29 mm. Torppari K. Ekin löytämä

Mäkilän torpan pellostä. K. Moilasan kautta. H. M. 3121: 7.

Tasatalta; pit. 76 mm. Löydetty kosken rannalta 1877. L:n k. 308.

Tasatalta; pit. 102 mm. Löydetty kuin edellinen. L:n k. 309.

Kouvola.

Kirves; terä hyvin vahingoittunut; läpileikkaus säännötön (vähän soikion muotoinen). Pit. 101, lev. 53 ja paks. 30 mm. Löydetty kiviä lohkottaessa Kouvolan rustitilan metsästä 1869. L:n k. 281.

Kutsila.

Kirves; läpileikkaus soikea. Pit. 86, lev. 52 ja paks. 28 mm. Löydetty Pentin talon pellostä 1889. H. M. 2726: 38. H:ra G. Groundstroemin kautta.

Kourutalta; läpileikkaus soikea; vahingoittuneessa varsinpäässä on kourutaltan terän jälki. Pit. 80, lev. 37 ja paks. 15 mm. Muonamies Karl Grönroosin löytämä Isontalon pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3027: 15.

Kirves; varsinpää katkaistu; läpileikkaus melkein neliön muotoinen. Pit. 84, lev. 51 ja paks. 41 mm. Prof. E:n k.

Lohjan-nummi eli Lojo backe.

Kirves; varsireikä vinoon porattu. Pit. 102, lev. 60 ja paks. terästä 49 mm. Realikoulun oppilaan Konrad Malmströmin löytämä. H:ra Emil Törmälän kautta 1884. H. M. 2246.

Tasatalta; toinen lape vahingoittunut. Pit. 137, lev. 59 ja paks. 24 mm. L:n k. 104.

Laakspohja eli Laxpojo.

Veneenmuotoisen vasarakirveen vasarakatelma; särkynyt varsireiän kohdalta. Pit. 76, lev. 57 ja paks. 38 mm. Torppari A. Gröndahlin löytämä Laakspohjan talon pellostä. K. Moilasan kautta 1895. H. M. 3121: 5.

Kirves; kaunis kappale; läpileikkaus jotakuinkin suorakaiteen muotoinen. Pit. 87, lev. 47 ja paks. 24 mm. Löydetty kynnettäessä n. k. Kaarlon pellostä 1849. L:n k. 8.

- Kirves*; varsinpää karkea ja hiomaton. Lämpileikkaus soikea. Pit. 152, lev. 60 ja paks. 38,5 mm. Löydetty Henrik torpparin metsäniittyä kynnettäessä ennen 1849. L:n k. 9.
- Tasataltta*; terä vahingoittunut; muoto säännötön. Pit. 86, lev. 47 ja paks. 18 mm. Löydetty metsäniityltä. (Katso L:n k. 9.) L:n k. 10.
- Kuokantapainen kiviase*. Keskessä on varsireikä ja kummallakin puolella sitä on korvake. Kumpainenkin terä vahingoittunut. Pit. 143, lev. 99 ja paks. 17 mm. Löydetty pellosto. Kuvattu H. J. Holmbergin teoksessa „Finska fornlämningar“. Kuv. XIII: 46. Suomen Tiede-Seuran »Bidrageissa» 9:ssä vihossa v:lta 1863. L:n k. 11.
- Kirves*; silminnähtävästi kourutaltan varsipuolesta hiottu; varsinpää hiukan vahingoittunut. Pit. 89, lev. 41 ja paks. 27 mm. Löydetty kauvan sitten. L:n k. 86.
- Kirves*; pinnat hyvin pyöristetyt. Pit. 93, lev. 44 ja paks. 29 mm. Löydetty kuin edellinen. L:n k. 87.
- Tasataltta*; syrjäpuolet epätasaiset. Pit. 55, lev. 43 ja paks. 12 mm. Löydetty Stenkullan torpan maalta. L:n k. 89.
- Kirves*; lämpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 53, lev. 33 ja paks. 17 mm. Löydetty Munkkullan torpan maalta 1851. Kuvattu S. M. Yhd:n Aik. k. v. IV, s. 105, kuva 14. L:n k. 92.
- Tasataltta*; syrjäpuolet pöyristetyt ja lämpileikkaus soikea. Kautis kappale. Pit. 71, lev. 59 ja paks. 20 mm. L:n k. 93.
- Kourutaltta*; lämpileikkaus soikea; terä hiukan vahingoittunut. Pit. 91, lev. 32 ja paks. 23 mm. Tallundin torpasta. L:n k. 94.
- Kourutaltta*; sekä terä että varsi vahingoittuneet; lämpileikkaus säännötön. Pit. 115, lev. 48 ja paks. 23 mm. L:n k. 95.
- Kirves*; lämpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 73, lev. 41 ja paks. 15 mm. L:n k. 100.
- Tasataltta*; lämpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen; varsinpää on vinoon teroitettu, niin että taltan rajaviivat muodostavat kolmion. Pit. 82, lev. 56 ja paks. 22 mm. Nybakan torpasta. L:n k. 102.
- Kourutaltan vahingoittunut teräkatkelma*. Lämpileikkaus säännötön, kolmikulmainen. Pit. 94, lev. 46 ja paks. 39 mm. Munkan torpasta. L:n k. 103.

Kourutaltan varsikatkelma; läpileikkaus ympyräsegmentin muotoinen. Pit. 124, lev. 38 ja paks. 26 mm. Rusthollin torpasta. L:n k. 105.

Kourutaltoa; läpileikkaus puoliympyrä; terän toinen kulma puuttuu. Pit. 112, lev. 39 ja paks. 24 mm. Löydetty Henrikin torpan hevossa'asta. L:n k. 106.

Kourutaltoa; terä katkennut; läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 118, lev. 37 ja paks. 28 mm. Santaajan torpasta. L:n k. 108.

Kirveen teräkatkelma; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 47, lev. 34 ja paks. 17 mm. Stenkullan torpasta. L:n k. 109.

Keihäänkärki, varustettuna kahdella uurroksella varren kiinnittämiseksi. Pit. 120, lev. 33 ja paks. 10 mm. Löydetty Laakspohjan talon isosta suosta, joka nyt on niittynä. Kuvattu Holmbergin teoksessa „Finska Fornlemningar“, kuv. XI: 41. L:n k. 137.

Kirves; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen, vaan lapheet pyörästetyt; vähän vahingoittunut. Pit. 91, lev. 39 ja paks. 26 mm. Prof. E:n k.

Tasataltoa, säännötön; läpileikkaus soikea. Pit. 99, lev. 49 ja paks. 17 mm. Prof. E:n k.

Tasataltoa; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen; vähän vahingoittunut. Pit. 60, lev. 29 ja paks. 13 mm. Prof. E:n k.

Tasataltoa; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 88, lev. 45 ja paks. 22 mm. Prof. E:n k.

Maikkala.

Tasataltoa; varsi hiomaton ja ruma. Pit. 90, lev. 49 ja paks. 15 mm. Torppari K. Hellman löytänyt pellostansa. K. Moilasan kautta. H. M. 3105: 6.

Kirves; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; terä on myöhemmin hakattu rikki. Pit. 65, lev. 46 ja paks. 23 mm. Löydetty kuin edellä. K. Moilasan kautta. H. M. 3105: 7.

Kirves; terä pilattu. Pit. 116, lev. 56 ja paks. 34 mm. Löytöpaikka kuin edelliset. K. Moilasan kautta. H. M. 3105: 8.

Maksjoki.

Oikokirves, hyvin vahingoittunut; läpileikkaus hyvin suorakaiteen muotoinen. Pit. 159, lev. 60 ja paks. 41 mm. Prof. E:n k.

Marttila.

Ison kiviaseen katkelma; läpileikkaus soikea. Pit. 61, lev. 76 ja paks. 57 mm. Lahjoittanut Martin tilan 80-vuotias isäntä, joka peri asean vanhemmiltansa; ennen käytettiin sitä lääkkeenä(!) Kuulunut ruukinjohtaja E. L. von Julinin kokoelmaan, jonka omistaja lahjoitti Historialliseen museoon 1891. H. M. 2794: 32.

Tasataltta; läpileikkaus melkein puoliympyrä. Pit. 102,5, lev. 46 ja paks. 17,5 mm. Löydetty Lohjan Isonsaaren Tervan talon peltoa kynnettäessä 1840. L:n k. 15.

Moisio.

Tasataltta; kaunis kappale. Pit. 78, lev. 46 ja paks. 12 mm. Löydetty Lohjan järven luona olevan Moision rantaniitystä noin 5 tuuman syvyydestä 1853. L:n k. 176.

Muijala.

Kirves; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen; lapheet hiukan pyörästetyt. Pit. 132, lev. 55 ja paks. 39 mm. Suutari E. Lindholmin löytämä Tarran talon maalta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3099: 16.

Kirveen varsi katkelma; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 86, lev. 47 ja paks. 23 mm. L:n k. 144.

Tasataltan katkelma; läpileikkaus melkein soikea; asean ääri-viivat muodostavat kolmikulman. Pit. 44, lev. 31 ja paks. 10 mm. L:n k. 145.

Kirves; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; kulmat hiukan pyörästetyt; terä vahingoittunut. Pit. 115, lev. 46 ja paks. 32 mm. L:n k. 170.

Mynterilä.

Kourutalтта; läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 141, lev. 35 ja paks. 20 mm. Malminnostaja L. A. Lauræuksen lahjoittama 1856. H. M. 234.

Tasataltan terä katkelma; Pit. 84 mm. Löydetty Teräväisen talon pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3068: 11.

? Mäkikylä.

Kirveen terä; lapheet hiukan pyöristetyt; syrjäisivut tasaiset. Pit. 70, lev. 53 ja paks. 24 mm. Renki Fredr. Granlundin löytämä Mäkikylästä maantien varrelta 1870. Kuulunut Gottlundin kokoelmaan. H. M. 2218:136.

Orsnäs.

Tasataltta; pinta osittain hiomaton, läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 222, lev. 70 ja paks. 16 mm. Löydetty Pemman tilan pihamaalta hietapadosta 1850. L:n k. 64.

Kourutaltta; läpileikkaus puoliympyrä; pyöreä sivu särmäinen; kapenee tasaisesti suippoa varsipäätä kohti. Kaunis kappale. Pit. 322, lev. 55 ja paks. 30 mm. Löydetty Orsnäsin kylän pellostasta 1860 luvun alussa. L:n k. 288.

Outamo.

Suurenlaisen kiviaseen varsikatkelma. Pit. 115, lev. 65 ja paks. 39 mm. Herra J. Maneliuksen löytämä Outamon talon maalta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3034:1.

Luultavasti tasataltan katkelma; läpileikkaus melkein puoliympyrän muotoinen. Pit. 122, lev. 64 ja paks. 34 mm. Löytöpaikka kuin edellä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3034:2.

Kirves; pinnat ryhmyiset; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 81, lev. 45 ja paks. 26 mm. Torppari Svalhnin löytämä pellostansa. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3034:3.

Kirves, hyvin vahingoittunut. Pit. 134, lev. 58 ja paks. 36 mm. Löydetty Outamon rustitilan pellostasta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3068:1.

Kiviaseen varsikatkelma, säännötön ja hiukan hiottu. Pit. 87. Löydetty kuin edellinen. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3068:2.

Paavola.

Iso tasataltta; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 161, lev. 72 ja paks. 34 mm. Sofia Majkanderin löytämä Ylimaalan talon pellostasta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3027:2.

Paksalo.

- Kirves*; varsireikä vahingoittunut. Pit. 115, lev. 66 ja paks. 73 mm. Ali-Tourin torpan Sorkkorven suosta löydetty katajan juuria temmattaessa maasta. Hra G. Groundstroemin kautta. H. M. 2726: 41.
- Tasataltta*; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 79, lev. 35 ja paks. 15 mm. Ali-Tourin rustitilallisen E. A. Backmanin lahjoittama. Hra G. Groundstroemin kautta. H. M. 2726: 42.
- Kirves*; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 68, lev. 40 ja paks. 20 mm. Lahjoittaja sama kuin edellä. Hra G. Groundstroemin kautta. H. M. 2726: 43.
- Kourutalтта*; läpileikkaus soikea; varsipuolellakin on teräksi hiomisen alkua. Pit. 108, lev. 45 ja paks. 22 mm. Muonamies Abrah. Lindgrenin löytämä Ryttyäänlahden niityltä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 5.
- Tasataltta*; läpileikkaus nelikulmainen. Pit. 71, lev. 40 ja paks. 19 mm. A. Lindgrenin löytämä n. k. Pinolahden Nokan niityltä Yli-Tourin talon maata. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 6.
- Kirves*; pinnat epätasaiset. Pit. 83, lev. 46 ja paks. 28 mm. Muonamies G. A. Aleniuksen löytämä Tourin talon pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 7.
- Tasataltta*; pinnat vahingoittuneet ja epätasaiset. Pit. 127, lev. 58 ja paks. 19 mm. Abrah. Gröndahlin löytämä rustitilanomistajan Augustin pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 8.
- Kiviaseen katkelma*. Pit. 78, lev. 44 ja paks. 23 mm. Löydetty A. Nymanin torpan pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 9.
- Tasataltta*; varsipää kapeneva; teräpää vahingoittunut. Pit. 104, lev. 53 ja paks. 17 mm. Löydetty A. Nymanin torpan pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 10.
- Kourutalтта*; varsi epätasainen ja hiomaton. Pit. 119, lev. 59 ja paks. 17 mm. H. Grönroosin löytämä Markkulan talon pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3068: 9.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 57, lev. 37 ja paks. 13 mm. Johan Gustafssonin löytämä Markkulan talon pellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3068: 10.

Kivinuija; pyöreänlainen ja varustettu varsireijällä, joka on keskeltä ahtain. Lävistäjä 128×111 mm; paks. 41 mm. A. Litsénin löytämä Lassilan talon rantapellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3209: 4.

Paloniemi.

Taltan varsikatkelma; läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 52, lev. 39 ja paks. 17 mm. Paloniemen torppari Erik Johanssonin lahjoittama 1867. H. M. 662.

Mahdollisesti tasataltan varsikatkelma; läpileikkaus puoliympyrä; sivut särmäiset. Pit. 117, lev. 44 ja paks. 27 mm. Lahjoittaja kuin edellä. H. M. 662.

Kourutalтта; läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 149, lev. 38 ja paks. 24 mm. K. Luumanin löytämä Ruolahden n. k. Holmannokan pellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3087: 1.

Tasataltta; terä vahingoittunut; läpileikkaus puoliympyrä; särmäinen. Pit. 121, lev. 44 ja paks. 23 mm. Kymmenkunta vuotta sitten löydetty Paloniemen maalla olevasta Hermanin torpan mäestä. Tohtori R. Boldtin kautta. H. M. 3238: 1.

Tasataltta; läpileikkaus soikea. Pit. 89, lev. 48 ja paks. 22 mm. Löytöpaikka kuin edellä. Toht. R. B:in kautta. H. M. 3238: 2.

Tasataltan teräkatkelma. Pit. 40, lev. 43 ja paks. 14 mm. Hermanin torpparin löytämä Paloniemen maalta. Toht. R. B:in kautta. H. M. 3238: 3.

Kaksois tasataltta; molemmat terät vahingoittuneet; litteä; syrjäpuolet särmäiset. Pit. 69, lev. 39 ja paks. 13 mm. Hermanin torpparin löytämä Niemen uudispellosta. Toht. R. B:in kautta. H. M. 3238: 4.

Tasataltan teräkatkelma. Lev. 62 ja paks. 22 mm. Hermanin torpparin löytämä Paloniemen maalta. Toht. R. B:in kautta. H. M. 3238: 5.

Tahkokivi, kiviaseiden valmistuksessa käytettävä. Löydetty Hermanin torpan luota päärynäpuuta istutettaessa. Toht. R. B:in kautta. H. M. 3238: 6.

Tasataltta; läpileikkaus melkein soikea; pinnat epätasaiset. Pit. 119, lev. 60 ja paks. 16 mm. Löydetty Paloniemen maalta 1867. L:n k. 259.

Luuvaltavasti kourutaltan varsikatkelma; läpileikkaus melkein puoliympyrän muotoinen. Pit. 93, lev. 35 ja paks. 29 mm. L:n k. 260.

Pappila.

Tasataltta; läpileikkaus nelikulmainen. Pit. 80, lev. 29 ja paks. 16 mm. Karl Helanderin löytämä Papinniemen torpan pellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 12.

Tasataltta; läpileikkaus melkein soikea. Pit. 90, lev. 39 ja paks. 16 mm. Karl Helanderin löytämä Papinniemen torpan pellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3020: 13.

Pauniin kylä.

Kirves; terä hiukan viisto; läpileikkaus melkein soikea. Pit. 114, lev. 60 ja paks. 31 mm. A. J. Galénin löytämä Kanan talon pellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3099: 17.

Tasataltta; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen; kapeenee varteenpäin. Pit. 111, lev. 65 ja paks. 23 mm. Torppari J. Grönroosin löytämä pellostansa Kanan talon maalla. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3101: 3.

Pietilä.

Tasataltta; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 137, lev. 45 ja paks. 27 mm. H. Henrikssonin löytämä vanhan rakennuksen kivijalasta Lentoan talosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 2988: 2.

Pulli.

Kirves; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 112, lev. 48 ja paks. 40 mm. Warren etäisin pää katkaistu.

Kuulunut pormestari A. Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346: 3.

Seppälä.

Kourutalтта; läpileikkaus ympyräsegmentin muotoinen; vahingoittunut. Pit. 77, lev. 30 ja paks. 21 mm. Viktor Juseliuksen löytämä Saarenmaan niityltä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3027: 3.

Setola.

Keihäänkärki; limsiötä; pinnat vaan hakatut. Pit. 75, lev. 29 ja paks. 11 mm. Löydetty rannalta Lohjan järven laskeutumisen jälkeen 1869. Kuvattu S. M. Y:n Aik. kirjassa v. IV sivu 105, kuva 18. L:n k. 282.

Skraatila.

Kirves; terä katkaistu; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 70, lev. 34 ja paks. 25 mm. Skraatilan talosta, jossa ase on perintönä käynyt monta polvea. Kuulunut E. L. v. Julinin kokoelmaan. H. M. 2794: 31.

Suittila.

Kourutalтта; varsi vahingoittunut; litteä. Pit. 81, lev. 48 ja paks. 17 mm. Prof. E:n k.

Kivinuija; keskessä tasaisesti hiottu reikä; mahdollisesti vasarakirveen katkelma. Pit. 79, lev. 66 ja paks. 38 mm. Löydetty Näppisen talon pellosta. Hra G. Groundstroemin kautta. H. M. 2726: 37.

Teutari eli Tötär.

Iso tasataltta; läpileikkaus melkein puoliympyrä. Pit. 193, lev. 75 ja paks. 35 mm. Kuulunut pormestari Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346: 1.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; kapenee vartta kohti. Pit. 70, lev. 42 ja paks. 14 cm. Hra G. Groundstroemin kautta. H. M. 2726: 44.

Kourutaltoa; läpileikkaus melkein soikea; mahdollisesti on varsi päässäkin ollut terä, vaikka se nyt on vahingoittunut. Pit. 53, lev. 26 ja paks. 16 mm. Löytänyt 1860 (tai toisen tiedonannon mukaan 1840 luvulla) paimenpoika santakuopasta Teutarin kylässä. L:n k. 160.

Kourutaltoa; valmistamaton, koska kourun hiominen vaan on aloitettu; varren läpileikkaus soikea. Pit. 85, lev. 19 ja paks. 13 mm. L:n k. 161.

Kirves; läpileikkaus melkein soikea. Pit. 89, lev. 50 ja paks. 34 mm. Löydetty »Ytter Tötärista». Prof. E:n k.

Tasataltoa, litteä; ääriviivat muodostavat kolmion. Pit. 63, lev. 42 ja paks. 13 mm. Isosta Teutarista. Prof. E:n k.

Vaanila.

Luultavasti kourutaltan varsipuoli; läpileikkaus melkein ympyräsegmentin muotoinen. Pit. 131, lev. 37 ja paks. 29 mm. Löydetty Vaanilan isosta suosta (saatu Kosken tilan Lustkullan torpasta). Hra G. Groundstroemin kautta. H. M. 2726: 40.

Valla eli Valby.

Kiviaseen särmäinen varsikatkelma. Pit. 72, lev. 61 ja paks. 51 mm. Löydetty Selinin pellostä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 2988: 3.

Tasataltoa; terä vahingoittunut ja läpileikkaus melkein puoliympyrä. Pit. 74, lev. 48 ja paks. 20 mm. Prof. E:n k.

Vanhakylä.

Kirves; varsi katkennut ja läpileikkaus soikea. Pit. 80, lev. 65 ja paks. 31 mm. Prof. E:n k.

Kiviaseen varsikatkelma. Toinen syrjäpuoli hiomatta. Pit. 132, lev. 48 ja paks. 24 mm. Prof. E:n k.

Veijola eli Vejby.

Kourutaltan teräkatkelma; läpileikkaus puoliympyrän muotoinen. Pit. 46, lev. 37 ja paks. 20 mm. Kuulunut porimestari Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346: 5.

Tasataltta; läpileikkaus keskeltä puoliympyrän muotoinen. Pit. 87, lev. 42 ja paks. 28 mm. Lehtibakan torpan pellosta löydetty. L:n k. 4.

Pitkulainen, munanmuotoinen kivi, luultavasti luonnon muodostama. Pit. 127 ja lev. 56 mm. Löydetty Lehdentaan torpan pellosta. L:n k:ssa n:o 5 »nakutuskivenä» lastujen iskemistä varten (katso johdantoon).

Kourutalтта; läpileikkaus soikea; terä vahingoittunut. Pit. 94, lev. 43 ja paks. 27 mm. L:n k. 171.

Vellans.

Kouru- ja tasataltta; kouru matala. Pit. 105, lev. 41 ja paks. 26 mm. Löydetty Vellansin maalta. Tohtori R. Boldtin kautta. H. M. 3238: 11.

Ventelä.

Tasataltan teräkatkelma. Pit. 37, lev. 24 ja paks. 24 mm. L:n k. 101.

Keihääänkärki; harjanne molemmin puolin; vahingoittunut. Pit. 77, lev. 30 ja paks. 6 mm. L:n k. 107.

Tasataltta; terä vahingoittunut ja läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Syrjäpuolet hiomattomat. Pit. 108, lev. 51 ja paks. 27 mm. Prof. E:n k.

Virkkala eli Virkby.

Kourutalтта; läpileikkaus puoliympyrä. Pit. 111, lev. 40 ja paks. 24 mm. Kuulunut C. M. Gottlundin kokoelmaan. H. M. 2218: 135.

Kourutalтта; läpileikkaus melkein puoliympyrä; tasaleveä katkaistuun varteen saakka. Pit. 64, lev. 51 ja paks. 16 mm. L:n k. 167.

Vohloinen eli Vohls.

Kirves; lapheet hiukan pyöristetyt; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 91, lev. 53 ja paks. 34 mm. E. Forströmin löytämä Lustkullan torpan pellosta. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3099: 18.

Kiviaseen katkelma. Pit. 117, lev. 56 ja paks. 32 mm. Löydetty kuin edellä. K. A. Lindströmin kautta. H. M. 3099: 19.

Tuntemattomilta löytöpaikoilta.

Tasataltta; läpileikkaus puolisuunnikas. Pit. 98, lev. 38 ja paks. 16 mm. Opettaja J. Backmanin lahjoittama 1869. H. M. 1067.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen, kapenee vartta kohti. Pit. 82, lev. 52 ja paks. 17 mm. Lahjoittaja kuin edellä. H. M. 1067.

Kirveen teräpää; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen Pit. 75, lev. 45 ja paks. 25 mm. Kuulunut pormestari Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346: 8.

Tasataltta, litteä ja kapeneva vartta kohti; syrjäpuolista on kaa-putettu »lääkettä». Pit. 71, lev. 43 ja paks. 14 mm. Kuulunut pormestari Juseliuksen kokoelmaan. H. M. 2346: 9.

Kirves, kaunis kappale, 110 mm. pitk. Löydetty Lohjalta entisinä aikoina. L:n k. 157.

Tasataltta, jonka ääriviivat muodostavat kolmion. Pit. 113, lev. 69 ja paks. 22 mm. Prof. E:n k.

Kirves; läpileikkaus pyöristetty nelikulmio. Pit. 101, lev. 49 ja paks. 26 mm. Prof. E:n k.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen. Pit. 131, lev. 48 ja paks. 24 mm. Prof. E:n k.

Tasataltta, kahdessa osassa; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen; terä vahingoittunut. Pit. 119, lev. 43 ja paks. 28 mm. Prof. E:n k.

Tasataltta; läpileikkaus säännöttömästi suorakaiteen muotoinen; ruma. Pit. 173, lev. 50 ja paks. 17 mm. Prof. E:n k.

Tasataltta; läpileikkaus suorakaiteen muotoinen, säännötön. Pit. 109, lev. 57 ja paks. 22 mm. Prof. E:n k.

Tasataltta; läpileikkaus melkein soikea. Pit. 65, lev. 39 ja paks. 16 mm. Prof. E:n k.

Tasataltan teräkatkelma; läpileikkaus melkein suorakaiteen muotoinen. Pit. 37, lev. 45 ja paks. 14 mm. Prof. E:n k.

Kourutalalta; läpileikkaus melkein puoliympyrä, varsi puoli vahingoittunut. Pit. 105, lev. 37 ja paks. 22 mm. Prof. E:n k.

II.

Varhemman rautaajan esineitä.

Koivula.

Tuluskivi, 63 mm. pitkä. Löydetty Löfkullan torpan pellosta 1876. L:n k. 305.

Laakspohja eli Laxpojo.

Tuluskivi, jonka kumpaisellakin pinnalla on syviä uurroksia. Pit. 74, lev. 48 ja paks. 24 mm. Löydetty Lohjanjärven rannalta Laakspohjan lehmibaasta 1876. L:n k. 304.

Tuluskivi, mitätön uurros toisella pinnalla. Pit. 79, lev. 50 ja paks. 36 mm. Löydetty Laakspohjan rantapellosta 1876. L:n k. 306.

**Lisiä Lohjan Pitäjän-
kertomukseen.**

**Bidrag till Lojo Socken-
beskrifning.**

- I. JOHAN HEINRICIUS (1766): Beskrifning öfver Stor-Lojo Sockn i Nyland. 1895.
 - II. R. BOLDT: Djupkarta öfver Lojo Sjö, Östra hälften. 1896.
 - III. E. NERVANDER: Lojo Kyrka och dess medeltidsmålnin-
gar. 1896.
 - IV. A. E. STRENG: Djupkarta öfver Lojo Sjö, Västra hälften.
1897.
 - V. AXEL O. HEIKEL: Kiviajan ja varhemman rautaajan löy-
döt Lohjalla. 1898.
-